

Αγροτική - Κοινωνική Ανάπτυξη

Ενότητα 5^η: Ιστορία της ελληνικής τοπικής ανάπτυξης

Όλγα Ιακωβίδου, Μαρία Παρταλίδου, Ελένη Δημητριάδου
Γεωπονική Σχολή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

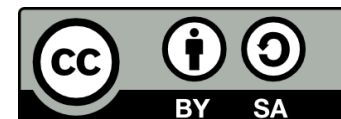

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ιστορία της ελληνικής τοπικής ανάπτυξης

5^ο μάθημα

Εξέλιξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ο.Τ.Α.

Ιστορία της ελληνικής τοπικής ανάπτυξης

- Χάνεται στα βάθη των αιώνων
- Κράτησε άσβεστη τη φλόγα του Ελληνισμού στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς
- Επιβιώνει σήμερα στις Κοινότητες που ίδρυσαν οι απόδημοι Έλληνες απανταχού της γης

Ιστορική εξέλιξη

- Η συγκρότηση ενός κράτους βασισμένου στις αρχές της λαϊκής συμμετοχής και της αποκέντρωσης αποτέλεσε διακηρυκτική αρχή της [Επανάστασης του 1821](#).
- Εξάλλου ο ελληνισμός κουβαλούσε μακρά αυτοδιοικητική παράδοση από την περίοδο της [Τουρκοκρατίας](#), όταν τα τοπικά συμβούλια κι οι [δημογέροντες](#) διαχειρίζονταν το μεγαλύτερο μέρος των ζητημάτων της καθημερινής ζωής. [καταργήθηκαν το 1830/Καποδίστρια]

Δημογέροντες προεστοί, άρχοντες ή **κοτζαμπάσηδες**

- Διαχειρίζονταν τα κοινά στις ελληνικές κοινότητες που αποκτούσαν την αυτονομία τους
- Εκλέγονταν από το λαό, συνήθως ισόβιοι και είχαν διοικητικά και αστυνομικά καθήκοντα
- Φρόντιζαν για την διαχείριση της κοινότητας, για την συλλογή και κατανομή φόρων, για την ίδρυση σχολείων και επίσης ασκούσαν σε περιορισμένα πλαίσια τη δικαστική εξουσία

Κοτζαμπάσης

Πηγή:
<http://ninos15gymperist.wikispaces.com/Greeks+under+Venetian+&+Ottoman+r>
ule

Ι΄ Ψήφισμα του Καποδίστρια (1828)

1η διοικητική διαίρεση

- 13 νομούς [Επίτροποι]
- 62 επαρχίες
- Κατήργησε τους Δημογέροντες
- Συγκεντρωτικό χαρακτήρα

Νομάρχης - Μητροπολίτης - Έφορος –
Δημόσιος ταμίας-Μοίραρχος της
χωροφυλακής- Επικεφαλής της
υγειονομικής υπηρεσίας- Επικεφαλής του
σώματος των μηχανισμών

Ιωάννης Καποδίστριας

Πηγή:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Ioannis_Kapodistrias_%281776-1831%29.jpg

Χάρτης των πρώτων δέκα νομαρχιών - 1833

Πηγή:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Dioikitiki_diairesi_1833_map.PNG

Εν συνεχεία...

- Από το 1836 και για 9 χρόνια οι νομοί καταργήθηκαν
- Το 1845 επανήλθαν και έγιναν 49 για να φθάσουν τους 52 με το πέρασμα των χρόνων, αριθμός που υφίσταται και σήμερα

Νόμος του Όθωνα/ Βασίλειο της Ελλάδας [ως το 1912]

- Σχετική αυτοδιοικητική προσέγγιση [**δικαίωμα εκλογής μόνον άρρενες**]
- Στην πράξη κρατούσαν δήμους, επαρχίες και νομαρχίες υπό τον ασφυκτικό έλεγχο της κυβέρνησης, η οποία άμεσα ή έμμεσα διόριζε τους επικεφαλής τους
- Στο ίδιο πνεύμα κινήθηκαν αργότερα και οι μεταρρυθμίσεις της κυβέρνησης Θεοτόκη (1899) και Μαυρομιχάλη (1909)

Το σημείο-τομή : νόμος ΔΝΖ' /1912 /Ελευθερίου Βενιζέλου

«Περί συστάσεως και διοικήσεως των Δήμων»

- Πλήρης αυτοδιοίκηση στους Δήμους (αστικές περιοχές ή πρωτεύουσες νομών) & τις κοινότητες (αγροτικές περιοχές).
- Πέρασε από περιπέτειες, συνυφασμένες με την ταραχώδη πολιτική ιστορία της χώρας, η βασική λογική του παρέμεινε αναλλοίωτη έως τη δεκαετία του '90.

Φθινόπωρο 1943: Εκλογές στην «Ελεύθερη Ελλάδα», όπου ψηφίζουν για πρώτη φορά και οι γυναίκες

Φωτογραφία του Σπύρου Μελετζή.
Πηγή: <http://www.esto.gr/article/to-παρελθόν-του-μέλλοντος-της-αυτοδιοίκησης>

Αλλαγή : νόμος 2218/1994 κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου

- Καθιέρωνε την αιρετή νομαρχιακή αυτοδιοίκηση
- Τα όργανα διοίκησης των νομαρχιών εκλέγονταν με άμεση ψηφοφορία
- Τα νομικά τους πρόσωπα μετατρέπονταν σε 2^ο βαθμίου Ο.Τ.Α.

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης [Ο.Τ.Α.]

- Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου σε συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια
- **Σκοπός:** διοίκηση των τοπικών ζητημάτων
- Εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία από τους δημότες
- Βάσει της τρέχουσας διοικητικής διαίρεσης, οποιοδήποτε σημείο της ελληνικής επικράτειας (εξαιρουμένου του Αγίου Όρους) υπάγεται ταυτόχρονα στη δικαιοδοσία δύο Ο.Τ.Α.:
 - Α' βαθμού: δήμος
 - Β' βαθμού: περιφέρεια

Σχέδιο Καποδίστριας (Ν. 2539/1997)

Μετέβαλε τα διοικητικά όρια των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. μέσω συνενώσεων, αφήνοντας όμως ανέπαφο τον θεσμικό χαρακτήρα τους

Π · ρ · ό · γ · ρ · α · μ · μ · α **Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ**

Η Δύναμη των πολλών γίνεται Δύναμη όλων μας.

- Πρόγραμμα "Ι. Καποδίστριας"
- Τι είναι;
- Τι αλλάζει;
- Τι γίνεται;
με το Πρόγραμμα "Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"
- Νομοσχέδιο
"Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτι
- Οι Νέοι Δήμοι - Χάρτης της Ελλάδος

Το πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας»

Πηγή: <http://www.ypes.gr/kapodistriasis/greek/index.htm>

Πρόγραμμα Καλλικράτη (κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου, Ν. 3852/2010)

- Συνένωσε πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α.
- Κατήργησε τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, αντικαθιστώντας τις ως δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α. από τις περιφερειακές ενότητες
- Υπήρχαν και πριν, δεν αποτελούσαν όμως Ο.Τ.Α., αλλά μέρος της περιφερειακής διοίκησης του κράτους στο πλαίσιο της αποκέντρωσης

Νέα διοικητική διαίρεση στην Ελλάδα

Πρόγραμμα Καλλικράτη: Ο θεσμός των αποκεντρωμένων διοικήσεων

- Επτά αποκεντρωμένες διοικήσεις
- Αντικαθιστούν τις 13 κρατικές Περιφέρειες
- Οι επικεφαλής τους έχουν τον τίτλο του Γενικού Γραμματέα – διορίζονται από την Κυβέρνηση

Οι επτά αποκεντρωμένες διοικήσεις

Πηγή: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8f/GreeceDioikiseis.png>

Διαφορές μεταξύ των προγραμμάτων «Καποδίστρια» και «Καλλικράτη»

Παλιό καθεστώς

- Συνολικά 910 δήμοι και 124 κοινότητες
- Δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ. Συνολικά 50 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και 19 επαρχεία
- Συνολικά 13 Περιφέρειες
- Δεν υπήρχαν αποκεντρωμένες διοικήσεις
- Περίπου 6.000 Νομικά Πρόσωπα και επιχειρήσεις των Δήμων.
- Αυτοδιοικητικές εκλογές: Κάθε 4 χρόνια, μήνα Οκτώβριο.

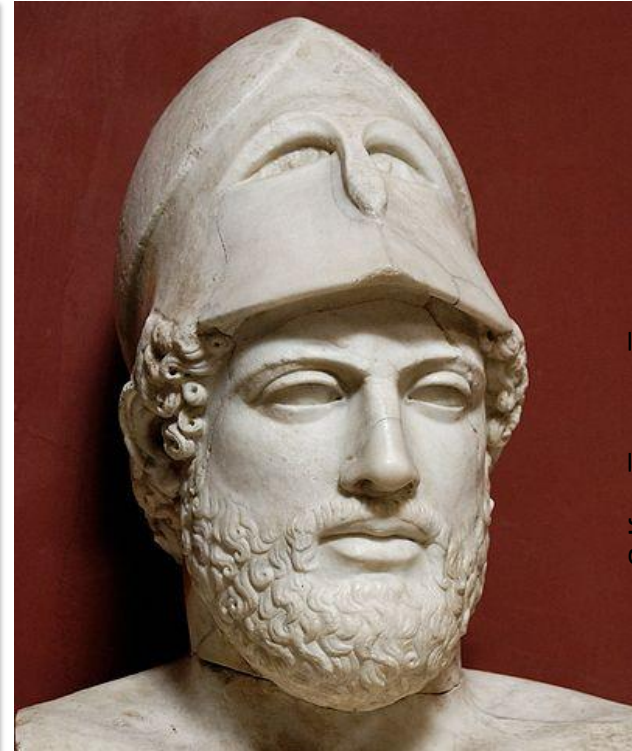
Νέο καθεστώς

- Περιορισμός σε 325 δήμους μέσω εθελοντικών ή αναγκαστικών συνενώσεων
- Συνολικά 74 Περιφερειακές Ενότητες
- Οι περιφέρειες παρέμειναν στα ίδια γεωγραφικά όρια, αλλά πλέον αποτελούν δευτεροβάθμιους ΟΤΑ
- Συνολικά 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις
- Αυτοδιοικητικές εκλογές: Κάθε πέντε χρόνια, μήνα Ιούνιο (απόλυτη πλειοψηφία)

Περικλής (χειμώνας του 431 π.Χ.)

*«Είμαστε παράδειγμα για μίμηση
παρά μιμητές των άλλων. Το
πολίτευμά μας ονομάζεται
Δημοκρατία γιατί δεν βασιίζεται
στους λίγους αλλά στους πολλούς...
Φροντίζουμε για τα κοινά θέματα
όπως και για τις ιδιωτικές μας
υποθέσεις»*

**Μαρμάρινη προτομή του
Περικλή, ρωμαϊκό αντίγραφο
έργου του Κρεσίλα, Μουσείο
του Βατικανού**

Πηγή/φωτογράφος: Marie-Lan Nguyen (2009)
http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Pericles_Pio-Clementino_In269_n4.jpg

Περίληψη

- **Κεφ. 6^ο [σελ. 103-140]:** Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Ο.Τ.Α.
- **Κεφ. 7^ο [σελ.141-158]:** Η τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Βιβλιογραφία

- **Δαουτόπουλος, Γ. (2005).** *Τοπική Ανάπτυξη*. Ε' Έκδοση, Εκδόσεις ΖΥΓΟΣ [ΚΩΔ. 3929]

Επιπρόσθετες πηγές για μελέτη:

1. Εύρεση στατιστικών δεδομένων: www.statistics.gr , www.eurostat.eu
2. Ερευνητικά άρθρα από ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά πρακτικά συνεδρίων τα οποία ανανεώνονται σε ετήσια βάση και αναρτώνται στο <http://rural-lab.agro.auth.gr/309γ.htm>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Αλεμπάκη
Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

